

Для нас є цікавим досвід Норвегії, яка є однією із скандинавських країн, де виховання усвідомленого батьківства в учнів у закладах освіти є важливою складовою їхньої освітньої політики. Школи можуть приділяти значну увагу розвитку навичок, знань і розуміння того, що означає бути відповідальними та уважними батьками. На думку норвезьких науковців є декілька шляхів формування в учнівської молоді цієї особистісної якості:

– психологічна освіта, де учні отримують можливість вивчати основи психології дитинства та підліткового віку, розуміти емоційний та інтелектуальний розвиток дітей, що допомагає їм краще зрозуміти потреби та перспективи своїх майбутніх дітей;

– курси для учнів, як майбутніх батьків, де вони отримують інформацію та практичні навички з питань виховання, комунікації з дітьми, вирішення конфліктних ситуацій та інших аспектів батьківства;

– партнерство з батьками, що є важливою складовою усвідомленого батьківства є співпрацю закладу освіти та батьків через залучення останніх до управління шкільним життям, організовувати відкриті дні та заходи для обміну досвідом та інформацією;

– інформаційні ресурси – заклади освіти можуть надавати доступ до різноманітних інформаційних джерел, включаючи книги, веб-сайти, брошури та інші матеріали про виховання та розвиток дітей;

– практичне навчання, при якому учні можуть брати участь у практичних вправах та симуляціях, які допомагають їм краще зрозуміти та відчувати різні аспекти батьківства через рольові ігри, обговорення кейсів та взаємну підтримку у розв'язанні реальних сімейних ситуацій.

Ці та інші підходи допомагають учням формувати усвідомлене батьківство, що сприяє їхній підготовці до майбутнього батьківства та формуванню здорових та стійких сімейних відносин.

Список використаних джерел:

1. Bløde m. Det «gode» forældreskab et sociologisk studie af forældres værdier og praksisser i forhold til forældreskab og opdragelse. 2023. 77 s. URL: https://projekter.aau.dk/projekter/files/534851390/Endeligt_speciale.pdf
2. IPPF. A guide for developing policies on the sexual and reproductive health and rights of young people in Europe. The Safe Project. Brussels, 2007. URL: <http://www.ysafe.net/SAFE/documents/Designippfpolicy%20guide%20finalSep07.pdf>
3. IPPF. Framework for comprehensive sexuality education. London, 2006. URL: <http://www.ippf.org/NR/rdonlyres/CE7711F7-C0P0-4AF5-A2D5-1E1876C24928/0/Sexuality.pdf>.
4. IPPF. Sexuality education in Europe. Reference guide to policies and practices. The Safe project. Brussels, IPPF European Network, 2006. URL: http://www.ysafe.net/SAFE/documents/Designsex%20ed%20guide%20final%20final_30nov2006.pdf.
5. Kravets V. Preparing schoolchildren for family life in Europe: theory and practice. *Наукові записки. Серія Педагогіка*. 2019. № 1. С. 20–29.

Науковий керівник:

Бялик Оксана Василівна,
доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри педагогіки та освітнього менеджменту
Уманського державного педагогічного університету
імені Павла Тичини

Олександр Дамзін

*здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти Вінницького
державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського*

**СТАНОВЛЕННЯ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ
У ВДПУ ІМ. М. КОЦЮБИНСЬКОГО (КІНЕЦЬ ХХ – ПОЧАТОК ХХІ СТ.)
У ПРОЦЕСІ ПОЗААУДИТОРНОЇ РОБОТИ**

Закласти міцний фундамент професійного становлення майбутнього вчителя Фнеможливо способом «прямих поставок» навіть найцінніших і найактуальніших знань, оскільки бути їх носієм ще не означає вміти, тобто оволодіти відповідним досвідом професійної діяльності. Науковцями доведено, що тільки ті знання стають способом успішних дій, які не просто засвоєні у формі готових висновків, а набуті шляхом власних зусиль, зокрема в процесі позааудиторної роботи»[3, с. 350].

Однією з ефективних форм такої роботи є конкурси педагогічної майстерності у ВДПУ ім. М. Коцюбинського, які спочатку проводяться в академічних групах, потім на факультетах. Завершальний загально-університетський конкурс презентує кращих з кращих і стає яскравим педагогічним дійством, своєрідною школою педагогічної майстерності. Під час його проведення учасники презентують зразки власної педагогічної творчості, які формуються впродовж всього часу вивчення педагогічних дисциплін, а глядачі збагачуються плодами унікального творчого досвіду.

За словами організатора щорічних конкурсів педагогічної майстерності професора В. Каплінського, «вони є важливим засобом педагогічної підтримки не лише професійного, але й особистісного зростання студентів, мають потужний мотиваційний та стимулюючий потенціал. Участь у них є добровільною, що визначає особисту зацікавленість майбутнього педагога, його активну позицію. Всі конкурсанти мають можливість позиціонувати себе як учителя, реалізувати і продемонструвати свої творчі задуми та отримати кваліфіковану оцінку їх якості членами журі. Конкурс є імпульсом до подальшого професійного становлення як учасників, так і глядачів»[3, с. 351].

Започатковано конкурс у 1996 році кафедрою педагогіки. Базисом його змісту і особливостей організації став досвід школи педагогічної майстерності академіка І. Зязюна, розвинутий його послідовниками.

Щорічно в ньому брали участь і, як правило, ставали переможцями кращі студенти факультету фізичного виховання і спорту. Цікаво і доречно буде ознайомитись з відгуками про роль і значення конкурсу педагогічної майстерності у визначенні і подальшому становленні особистісно-професійної траєкторії окремих учасників конкурсів різних років, студентів факультету фізичного виховання і спорту, починаючи з кінця ХХ і закінчуючи 2024 роком. Інформація, отримана від учасників конкурсу яскраво свідчить про те, що для багатьох з них конкурс став своєрідним стартом їх особистісного і професійного становлення. В лабораторії педагогічної майстерності, яка знаходиться в одній з аудиторій факультету (№ 138), збереглись архівні відео з виступами конкурсантів: фрагменти уроків і виховних заходів; індивідуальні творчі відеопроєкти, зокрема реклами професії вчителя фізичної культури; проблемні педагогічні ситуації з професійної діяльності вчителів фізичної культури з варіантами їх розв'язання учасниками конкурсу; ораторські етюди; презентації спеціальності вчителя фізичної культури і тренера; зразки виконання завдань з театральної педагогіки та конкурсу «Світ моїх захоплень». На окремі з архівних історичних відео ми далі даватимемо посилання.

У докторській дисертації В. Каплінського, незмінного впродовж 28 років організатора загальноуніверситетського конкурсу педагогічної майстерності розкриваються зміст, компоненти та особливості його авторської методики організації і проведення конкурсу як складової професійного становлення майбутнього вчителя [3, с. 352]. Це важливо в контексті теми нашого дослідження, оскільки рисунок є гарною ілюстрацією етапів конкурсу, через який пройшло чимало студентів факультету фізичного виховання і спорту в різні роки, відмічаючи його роль і післядію в їхньому особистісно-професійному становленні. З багатьма випускниками, які далі продовжують свій педагогічний шлях, підтримуються тісні зв'язки: по-перше, це живі індивідуальні зв'язки, оскільки багато з них закінчили і продовжують навчання у магістратурі, аспірантурі; по-друге, майже кожного року відбуваються

зустрічі з випускниками минулих років, які дають можливість прослідкувати індивідуальну траєкторію особистісно-професійного становлення; по-третє, постійний контакт з учасниками конкурсу педагогічної майстерності різних років, окремі з яких працюють викладачами факультету фізичного виховання і спорту; по-четверте, спілкування через курси післядипломної освіти.

Наведемо приклад особистісно-професійної траєкторії одного з переможців конкурсу. У 2001 році ним став студент факультету фізичного виховання і спорту Руслан Нагорнюк. У 2024 році він написав лист-відгук про роль конкурсу в його подальшому професійно-особистісному становленні. Його інформація засвідчує особливе значення в становленні його особистості і професіоналізму внутрішньої мотивації, яка зміцніла після участі в конкурсі і спектаклі університетського педагогічного театру «Як любити дітей» за п'єсою В. Коростильова: «Як показує моя багаторічна спортивна практика, а також тренерський досвід, юні спортсмени завзято і з бажанням тренуються і навчаються лише тоді, коли перед ними стоїть цікавий для них виклик. В спорті – це змагання, де кожен прагне стати першим, тому мотивація вимірюється цифровими показниками: пробіг за 10 секунд, стрибнув на 2 метри, підняв 200 кілограм і так далі. А чи можна цифровими показниками виміряти майстерність педагогічну? Я запитував багатьох педагогів, однак не отримував однозначних відповідей.

Провідним показником того рівня педагогічної майстерності, якого я набув в університеті став правильний вектор мого особистісно-професійного розвитку, а також мотивація бути цікавим, різнобічно розвиненим педагогом. Після участі в конкурсі педагогічної майстерності спочатку в себе на факультеті, а потім загальноуніверситетському я чітко збагнув і визначив напрямки власного розвитку в педагогіці, в тренерській діяльності а також подальшого розвитку особистісних якостей.

Після педагогічного працював вчителем і тренером, але активна участь у студентському театрі «Педагог», роль знаменитого польського вчителя Януша

Корчака мотивувала продовжити особистісний розвиток, вступивши до інституту театральної режисури в місті Рівному.

Розуміючи те, що для моїх вихованців потрібна також мотивація до розвитку, я впродовж 20 років намагався влаштовувати різноманітні конкурси та виступи, що допомагало мотивувати і зацікавлювати дітей вже мого власного експериментального театру-студії. І вони стали не лише професійними акторами-каскадерами, а і чудовими особистостями.

Як це не дивно звучить, але ставши одного разу переможцем конкурсу педагогічної майстерності, а потім переможцем Всеукраїнської олімпіади з педагогіки в м. Житомирі і отримавши досвід у сфері театральної педагогіки, я визначив правильний напрямок, старт і дистанцію особистіно-професійного становлення. Унікальний досвід, який здобув в університеті, продовжується реалізуватись і паралельно накопичуватись і досі. Три в одному: досвід учительський, досвід тренерський і досвід акторський. Всі три продовжують мою індивідуальну професійну траєкторію, витокom якої був конкурс педагогічної майстерності і роль Януша Корчака. Ці миттєвості згадуються з тремтінням. Як важливо, коли вчасно в твоєму житті виникає сприятлива ситуація, що формує напрямок, з'являється сильний мотиватор, формується і зміцнюється мотивація і отримуєш задоволення від плодів своєї діяльності».

У даний час Нагорнюк Руслан Іванович продовжує працювати тренером, зокрема з оздоровлення людей старшого покоління, готує професійних бійців, а також займається в театрі-студії бойових мистецтв. Плодами його професійного зростання є розроблений ним авторський мобільний застосунок для тренувань, а також книга для спортсменів і тренерів «Шпаргалка тренера», має власний YouTube канал, на якому близько 270 навчальних уроків. Свій лист-відгук про шлях професійного становлення Руслан завершив такими словами: «З впевненістю ще раз акцентую увагу на тому, що запорукою мого власного професійного і особистісного становлення стала мотивація, яка виникла, сформувалась і зміцнилась під час навчання в університеті. а потім переконала

в тому, що найвищим рівнем майстерності педагога є вміння мотивувати своїх учнів».

Ще один представник факультету фізичного виховання і спорту, яскравий і харизматичний переможець загальноуніверситетського конкурсу майстерності у 2013 році Олександр Рудий, фрагменти виступів якого неодноразово використовувались в рекламі факультету, згадує: «Конкурс педмайстерності був одним з найяскравіших моментів, які пов'язані з періодом навчання в університеті. Під час підготовки мені було відкрито силу слова, яка була продемонстрована мною на конкурсі. Силу слова емоційного, надихаючого і переконливого! З тремтінням згадую, як в рамках підготовки до конкурсу зі своїм творчим проєктом «Секрети педагогіки Антона Макаренка» двічі виступав у Вінницькій виправній колонії: перший раз перед засудженими, другий – перед керівним складом виправних колоній м. Вінниці та Вінницької області. Був неймовірно здивований, бо двічі відчував емоційну «відзивчивість» особливої категорії слухачів. Той рік я б назвав «переворотом у свідомості» який відкрив мені багато нових істин. І, як не дивно, я і досі використовую багато пізнаного тоді не тільки у роботі, в моїй управлінській діяльності, а й у житті».

Список використаних джерел:

1. Дамзін О. В., Каплінський В. В. Парадигмальні особливості особистісно-професійного становлення майбутніх учителів фізичної культури з кінця ХХ – початку ХХІ століття. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського*. Серія: Педагогіка і психологія. 2024. Випуск 77. С.37–43.

2. Каплінський В. В. Формування методичної компетентності та педагогічної майстерності майбутнього вчителя. *Теорія і практика професійної майстерності в умовах ціложиттєвого навчання* : монографія / За ред. О.А. Дубасенюк. Житомир: Вид-во «Рута», 2016р. С. 300–315.

3. Каплінський В. В. Система професійного становлення майбутнього вчителя в процесі загальнопедагогічної підготовки у педагогічних університетах : дис. докт. пед. наук. Вінниця, 2019. 481с.

4. Хникін О. В., Каплінський В. В. Організаційно-педагогічні умови виховання морально-вольових якостей підлітків у процесі позашкільної роботи з фізичної культури. *Наукові записки ВДПУ ім. М. Коцюбинського. Сер. Педагогіка і психологія*. Вип.70. 2022. С. 67–73.

5. Яблоков С. В., Каплінський В. В., Тетерук Р. О. Загальнокультурна компетентність майбутнього учителя як складова його педагогічної культури. *Особистісно-професійний розвиток майбутніх фахівців: діалог зі стейкхолдерами* : монографія / Упор.: Акімова О. В., Фрицюк В. А. Вінниця: ТОВ «Друк», 2021. С. 370–387.

6. Shportun T Branitsk, V Kaplinsky O. Zharovska Peculiarities of Leadership Manifestation in the Youth Social Group. *Postmodern Openings*. 2020, Volume 11, Issue 1 Supl. 1, pages: 177–199.

Науковий керівник:

Каплінський Василь Васильович,
доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри педагогіки та освітнього менеджменту
Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського

Дмитро Кириченко

*здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського*

**ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЯ ОСВІТИ В УМОВАХ АКАДЕМІЧНОЇ
МОБІЛЬНОСТІ: ДОСВІД НІМЕЧЧИНИ**

Глобалізація, інтеграція України до Європейського Союзу (ЄС), розширення Європейського простору вищої освіти відкривають нові перспективи для випускників вітчизняних закладів вищої освіти (ЗВО). Знання іноземних мов, також особистий досвід знайомства з економічними та соціальними умовами, культурою та менталітетом інших країн є однією з вимог до фахівців у багатьох галузях економіки. Розвитку академічної мобільності сприяє поява низки програм ЄС зі сприяння університетській співпраці,